NÂNG CAO KỸ NĂNG LÀM VIỆC NHÓM CỦA SINH VIÊN TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC, CAO ĐẲNG TRONG BỐI CẢNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ VÀ CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP 4.0

Lê Thị Hồng Nhung
Trường Cao đẳng Lào Cai

Tóm tắt: *Trong bối cảnh hội nhập quốc tế và cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, kỹ năng làm việc nhóm trở thành một trong những yếu tố quan trọng quyết định sự thành công của sinh viên khi bước vào thị trường lao động. Tuy nhiên, thực tế cho thấy nhiều sinh viên tại các trường đại học, cao đẳng vẫn còn hạn chế về kỹ năng này. Nguyên nhân có thể đến từ phương pháp giảng dạy, sự thiếu chủ động của sinh viên hoặc môi trường đào tạo chưa thực sự khuyến khích làm việc nhóm. Vì vậy, nghiên cứu và đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao kỹ năng làm việc nhóm cho sinh viên là cần thiết, giúp họ thích ứng tốt hơn với yêu cầu của thời đại mới.*

Từ khóa: *Kỹ năng, làm việc nhóm, sinh viên, đại học, cao đẳng.*

IMPROVING TEAMWORK SKILLS OF STUDENTS AT UNIVERSITIES AND COLLEGES IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL INTEGRATION AND THE 4.0 INDUSTRIAL REVOLUTION

Le Thi Hong Nhung
Lao Cai College

Abstract: *In the context of international integration and the 4.0 industrial revolution, teamwork skills have become one of the important factors determining the success of students when entering the labor market. However, the reality shows that many students at universities and colleges are still limited in this skill. The reason may come from teaching methods, lack of initiative of students or the training environment does not really encourage teamwork. Therefore, it is necessary to research and propose solutions to improve teamwork skills for students, helping them adapt better to the requirements of the new era.*

Keywords: *Skills, teamwork, students, university, college.*

Nhận bài: 20/02/2025 *Phản biện: 15/03/2025* *Duyệt đăng: 20/03/2025*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế và cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 (CMCN 4.0), kỹ năng làm việc nhóm trở thành một trong những yếu tố quan trọng giúp sinh viên (SV) nâng cao năng lực cạnh tranh và thích ứng với thị trường lao động. Sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ, đặc biệt là trí tuệ nhân tạo và tự động hóa, đang làm thay đổi phương thức làm việc, đòi hỏi người lao động không chỉ có chuyên môn vững vàng mà còn phải biết phối hợp hiệu quả trong môi trường đa văn hóa, đa lĩnh vực. Tuy nhiên, thực tế cho thấy kỹ năng làm việc nhóm của SV ở nhiều trường đại học, cao đẳng (ĐH, CĐ) còn nhiều hạn chế. Điều này ảnh hưởng đến chất lượng học tập cũng như khả năng làm việc sau khi ra trường. Do đó, việc nghiên cứu và đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao kỹ năng làm việc nhóm cho SV là cần thiết, góp phần trang bị hành trang vững chắc giúp họ phát triển toàn diện và đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của xã hội.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tầm quan trọng của kỹ năng làm việc nhóm đối với sinh viên tại các trường đại học, cao đẳng hiện nay

Thứ nhất, làm việc nhóm giúp nâng cao hiệu quả học tập

Trong môi trường đại học, SV thường xuyên phải thực hiện các bài tập nhóm, thảo luận chuyên đề, nghiên cứu khoa học hoặc thực hiện các dự án thực tế. Khi làm việc nhóm, các thành viên có cơ hội chia sẻ kiến thức, cùng nhau tìm ra giải pháp tối ưu và bổ sung cho nhau những khía cạnh còn thiếu sót. Những SV có kỹ năng làm việc nhóm tốt sẽ biết cách phân chia công việc hợp lý, phối hợp hiệu quả và hỗ trợ lẫn nhau để đạt được kết quả cao nhất.

Thứ hai, rèn luyện kỹ năng giao tiếp và ứng xử trong môi trường tập thể

Giao tiếp là một trong những yếu tố quan trọng quyết định sự thành công của một nhóm làm việc. Khi tham gia vào nhóm, SV phải học cách diễn đạt ý tưởng rõ ràng, thuyết phục và tôn trọng ý kiến của đồng đội. Điều này giúp các em phát triển kỹ năng giao tiếp hiệu quả, biết cách làm việc với nhiều người có phong cách và suy nghĩ

khác nhau.

Thứ ba, chuẩn bị hành trang cho môi trường làm việc chuyên nghiệp

Trong bối cảnh hội nhập và cạnh tranh hiện nay, các doanh nghiệp ngày càng chú trọng đến khả năng làm việc nhóm của nhân viên. Một cá nhân giỏi nhưng không thể hợp tác với đồng nghiệp thì khó có thể thành công trong môi trường làm việc hiện đại. Do đó, SV cần rèn luyện kỹ năng này ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường để dễ dàng thích nghi với yêu cầu của các nhà tuyển dụng sau này.

Thứ tư, góp phần phát triển các giá trị xã hội và kỹ năng lãnh đạo

Ngoài những lợi ích trong học tập và công việc, làm việc nhóm còn giúp SV xây dựng tinh thần đồng đội, tính kỷ luật và sự tôn trọng lẫn nhau. Đây là những giá trị quan trọng giúp hình thành một môi trường học tập và làm việc lành mạnh, bền vững. Đặc biệt, thông qua làm việc nhóm, SV còn có cơ hội phát triển kỹ năng lãnh đạo. Những người có năng lực tổ chức, quản lý nhóm sẽ học được cách dẫn dắt, truyền cảm hứng và tạo động lực cho đồng đội. Kỹ năng này rất quan trọng đối với những ai có định hướng trở thành nhà quản lý hoặc lãnh đạo trong tương lai.

2.2. Thực trạng về kỹ năng làm việc nhóm của sinh viên tại các trường đại học, cao đẳng hiện nay

2.2.1. Những ưu điểm

Thứ nhất, SV có khả năng tiếp cận và ứng dụng công nghệ hiện đại trong làm việc nhóm. Với sự phổ biến của các nền tảng như Google Meet, Zoom, Microsoft Teams hay Zalo, các nhóm SV có thể dễ dàng trao đổi, phân chia công việc và theo dõi tiến độ thực hiện. Nhờ vậy, dù không thể gặp mặt trực tiếp, các em vẫn có thể làm việc hiệu quả, đảm bảo tiến độ học tập và nghiên cứu.

Thứ hai, sự năng động và sáng tạo cũng là một trong những điểm mạnh của SV khi làm việc nhóm. So với thế hệ trước, SV ngày nay chủ động hơn trong việc đề xuất ý tưởng, tìm kiếm phương án giải quyết vấn đề và linh hoạt thích nghi với các tình huống phát sinh. Chính sự sáng tạo này giúp các nhóm làm việc đạt được kết quả tốt, không chỉ trong học tập mà còn trong các dự án khởi nghiệp hay hoạt động ngoại khóa.

Thứ ba, tinh thần hợp tác và hỗ trợ lẫn nhau cũng được thể hiện rõ nét trong quá trình làm việc nhóm. Nhiều SV sẵn sàng chia sẻ tài liệu, hướng dẫn bạn bè khi gặp khó khăn và cùng nhau tìm ra giải pháp tối ưu. Điều này không chỉ giúp nâng cao hiệu quả công việc mà còn tạo nên sự gắn kết, tinh thần đoàn kết trong tập thể.

Thứ tư, nhiều SV có khả năng thích nghi và học hỏi nhanh chóng. Khi làm việc nhóm, SV có cơ hội tiếp xúc với nhiều quan điểm khác nhau, từ đó phát triển tư duy phản biện và khả năng giao tiếp. Nhờ môi trường đại học cởi mở, SV dễ dàng trao đổi ý kiến, điều chỉnh phương pháp làm việc và trau dồi kỹ năng mềm.

2.2.2. Những tồn tại, hạn chế

Thứ nhất, tinh thần trách nhiệm của một bộ phận SV khi làm việc nhóm chưa cao. Nhiều SV vẫn giữ tư duy làm việc cá nhân, chưa ý thức rõ về vai trò và trách nhiệm của mình trong nhóm. Điều này dẫn đến tình trạng một số thành viên ỷ lại, phó mặc nhiệm vụ cho người khác, gây mất cân bằng trong nhóm. Có không ít trường hợp, nhóm làm việc chỉ dựa vào một hoặc hai cá nhân tích cực, trong khi những thành viên khác tham gia một cách thụ động hoặc chỉ làm đối phó để hoàn thành nhiệm vụ.

Thứ hai, kỹ năng giao tiếp và phối hợp giữa các thành viên trong nhóm còn nhiều hạn chế. Trong quá trình làm việc nhóm, việc trao đổi ý kiến, thảo luận để đưa ra giải pháp chung rất quan trọng. Tuy nhiên, nhiều SV gặp khó khăn trong việc diễn đạt ý tưởng, thiếu tự tin khi bày tỏ quan điểm, hoặc ngại tranh luận vì sợ mâu thuẫn. Ngược lại, cũng có những trường hợp cá nhân quá bảo thủ, không lắng nghe ý kiến của người khác, khiến nhóm mất đi tính đoàn kết và hiệu quả làm việc bị giảm sút.

Thứ ba, kỹ năng quản lý thời gian và phân công công việc trong nhóm chưa tốt. Nhiều nhóm SV chưa có kế hoạch làm việc rõ ràng, thiếu sự phân công cụ thể, dẫn đến tình trạng chồng chéo nhiệm vụ hoặc có nhiệm vụ bị bỏ sót. Đặc biệt, việc hoàn thành công việc vào phút chót, không đảm bảo tiến độ đã trở thành hiện tượng khá phổ biến trong nhiều nhóm SV, ảnh hưởng đến chất lượng kết quả làm việc.

Thứ tư, sự thiếu kiên nhẫn và khả năng giải quyết xung đột trong nhóm. Khi làm việc nhóm, sự bất đồng quan điểm là điều khó tránh khỏi. Tuy nhiên, thay vì tìm cách giải quyết vấn đề một cách hợp tác và xây dựng, nhiều SV lại có xu hướng né tránh hoặc thậm chí dẫn đến tranh cãi gay gắt, làm ảnh hưởng đến tinh thần làm việc của cả nhóm. Một số trường hợp còn dẫn đến việc nhóm tan rã giữa chừng, khiến quá trình làm việc bị gián đoạn hoặc thất bại.

2.3. Một số giải pháp nâng cao kỹ năng làm việc nhóm của sinh viên ở các trường đại học, cao đẳng hiện nay

2.3.1. Tăng cường hoạt động nhóm trong chương trình học

Trước hết, các trường ĐH, CĐ cần thiết kế chương trình học với nhiều nội dung yêu cầu SV làm việc theo nhóm. Thay vì chỉ dừng lại ở những bài tập cá nhân hoặc hình thức thảo luận đơn thuần, giảng viên (GV) có thể giao các dự án dài hạn, nghiên cứu tình huống hoặc mô phỏng thực tế để SV cùng nhau giải quyết. Điều này không chỉ giúp SV học cách làm việc chung mà còn tạo điều kiện để họ ứng dụng kiến thức vào thực tiễn.

Bên cạnh đó, GV cần đóng vai trò hướng dẫn, hỗ trợ SV trong quá trình làm việc nhóm. Nhiều SV chưa có kinh nghiệm làm việc nhóm hiệu quả, dễ xảy ra tình trạng ỷ lại hoặc thiếu sự phân công hợp lý. Vì vậy, GV có thể cung cấp phương pháp tổ chức nhóm, hướng dẫn cách phân công công việc, kiểm soát tiến độ và giải quyết xung đột trong nhóm. Việc đánh giá kết quả làm việc nhóm cũng cần công bằng và minh bạch, khuyến khích sự đóng góp của từng cá nhân thay vì chỉ đánh giá chung cho cả nhóm.

2.3.2. Phát triển kỹ năng giao tiếp và lắng nghe

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế và cuộc CMCN 4.0, kỹ năng giao tiếp và lắng nghe đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả làm việc nhóm của SV tại các trường ĐH, CĐ. Giao tiếp không chỉ là khả năng truyền đạt thông tin mà còn là phương tiện để kết nối, tạo dựng sự hiểu biết lẫn nhau, góp phần nâng cao tinh thần hợp tác trong nhóm.

SV cần rèn luyện khả năng diễn đạt rõ ràng, mạch lạc, sử dụng ngôn ngữ phù hợp với bối cảnh làm việc nhóm. Điều này bao gồm việc sử dụng lời nói thuyết phục, cử chỉ, ánh mắt và ngôn ngữ cơ thể để tăng tính tương tác. Một nhóm làm việc hiệu quả là nhóm mà các thành viên có thể chia sẻ ý tưởng, phản hồi một cách cởi mở và xây dựng, giúp nâng cao chất lượng công việc chung.

2.3.3. Ứng dụng công nghệ vào làm việc nhóm

Trước hết, công nghệ hỗ trợ SV trong việc tổ chức và quản lý công việc nhóm. Các công cụ như Google Drive, Microsoft Teams, Trello hay Notion giúp phân công nhiệm vụ rõ ràng, theo dõi tiến độ và quản lý tài liệu một cách khoa học. Nhờ đó, SV có thể làm việc hiệu quả mà không bị giới hạn bởi không gian và thời gian. Thứ hai, công nghệ tạo điều kiện thuận lợi cho giao tiếp và thảo luận nhóm. Các nền tảng như Zoom, Google Meet hay Discord cho phép SV tổ chức các cuộc họp trực tuyến, trao đổi ý tưởng một cách nhanh chóng và dễ dàng. Điều này đặc biệt quan trọng trong bối cảnh học tập trực tuyến hoặc khi các thành viên nhóm không thể gặp mặt trực tiếp. Ngoài ra, trí tuệ nhân tạo và các công cụ hỗ trợ tự động cũng giúp nâng cao hiệu suất làm việc nhóm. Chẳng hạn, ChatGPT có thể hỗ trợ SV trong việc tìm kiếm thông tin, soạn thảo văn bản hay gợi ý ý tưởng sáng tạo. Các công cụ kiểm tra đạo văn như Turnitin giúp đảm bảo tính minh bạch và khoa học trong quá trình làm việc nhóm.

2.3.4. Xây dựng tinh thần trách nhiệm và làm việc chuyên nghiệp

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế và CMCN 4.0, kỹ năng làm việc nhóm không chỉ đơn thuần là khả năng phối hợp giữa các thành viên mà còn đòi hỏi tinh thần trách nhiệm và tác phong làm việc chuyên nghiệp. Đây là yếu tố quan trọng giúp SV phát huy năng lực cá nhân, đóng góp hiệu quả vào mục tiêu chung của nhóm, đồng thời chuẩn bị tốt hơn cho môi trường làm việc sau khi ra trường. Tinh thần trách nhiệm trong làm việc nhóm thể hiện ở ý thức tự giác hoàn thành công việc được giao, tuân thủ thời hạn và đảm bảo chất lượng sản phẩm chung. Mỗi SV cần hiểu rõ vai trò của mình trong nhóm, không đùn đẩy trách nhiệm cho người khác hay làm việc một cách đối phó. Khi có tinh thần trách nhiệm, SV không chỉ hoàn thành tốt nhiệm vụ cá nhân mà còn chủ động hỗ trợ đồng đội khi cần, góp phần nâng cao hiệu quả làm việc của cả nhóm.

2.3.5. Giải quyết mâu thuẫn trong nhóm một cách hiệu quả

Thứ nhất, cần xác định rõ nguyên nhân mâu thuẫn. Mâu thuẫn có thể xuất phát từ sự khác biệt trong tư duy, phương pháp làm việc hoặc từ những vấn đề cá nhân. Khi có bất đồng, nhóm cần bình tĩnh xem xét nguyên nhân cốt lõi để có hướng giải quyết phù hợp. Tránh việc đổ lỗi hoặc để cảm xúc tiêu cực chi phối, vì điều này có thể làm mâu thuẫn leo thang.

Thứ hai, khuyến khích giao tiếp cởi mở và lắng nghe tích cực. Một nhóm làm việc hiệu quả cần có sự trao đổi thẳng thắn nhưng tôn trọng giữa các thành viên. Khi xảy ra mâu thuẫn, các bên liên quan nên lắng nghe nhau một cách chân thành, đặt mình vào vị trí của người khác để thấu hiểu quan điểm của họ. Việc duy trì thái độ bình tĩnh, khách

quan giúp tìm ra giải pháp thay vì làm căng thẳng tình hình.

Thứ ba, áp dụng phương pháp thương lượng và tìm giải pháp trung gian. Trong nhiều trường hợp, không phải lúc nào một bên cũng hoàn toàn đúng hoặc sai. Vì vậy, nhóm cần tìm ra một phương án dung hòa, đảm bảo lợi ích chung thay vì chỉ tập trung vào quan điểm cá nhân. Khi có tranh chấp, nên đưa ra nhiều lựa chọn và cùng nhau đánh giá phương án tối ưu nhất.

Thứ tư, nếu mâu thuẫn trở nên phức tạp, nhóm có thể cần đến sự hỗ trợ của người trung gian, chẳng hạn như GV hướng dẫn hoặc một thành viên có uy tín. Người trung gian sẽ giúp nhóm nhìn nhận vấn đề khách quan hơn và đưa ra giải pháp phù hợp.

III. KẾT LUẬN

Nâng cao kỹ năng làm việc nhóm của SV tại các trường DĐH, CĐ là yêu cầu cấp thiết trong bối cảnh hội nhập quốc tế và cuộc CMCN 4.0. Đây không chỉ là yếu tố quan trọng giúp SV thích nghi với môi trường làm việc hiện đại mà còn góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, đáp ứng nhu cầu phát triển của đất nước. Để đạt được mục tiêu này, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, GV và SV. Các chương trình đào tạo nên tích hợp nhiều hơn các hoạt động thực hành nhóm, ứng dụng công nghệ vào làm việc nhóm và khuyến khích tư duy sáng tạo, phản biện. Đồng thời, SV cần chủ động trau dồi kỹ năng giao tiếp, lắng nghe và giải quyết xung đột để làm việc hiệu quả trong môi trường đa văn hóa. Việc nâng cao kỹ năng làm việc nhóm không chỉ giúp SV phát triển toàn diện mà còn góp phần xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu của thời đại mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2013), *Văn kiện Hội nghị lần thứ 8 Ban chấp hành Trung ương khóa XI,* Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.

2. Nguyễn Văn Tuân (2022), *Giáo dục kĩ năng mềm cho sinh viên đại học dựa trên dạy và học chính khóa*. Tạp Chí Khoa học Giáo dục Việt Nam, tập 18, số 12 (2022), tr.18-22.

3. Dương Thanh Dũ (2024), *Một số giải pháp nâng cao kỹ năng làm việc nhóm của sinh viên đại học.* Tạp chí Thiết bị Giáo dục, tập 2, số 325 (11/2024), tr.223-225.

4. Vũ Thị Phương Lê, Phạm Thúy Hồng (2021), *Bồi dưỡng kỹ năng mềm cho sinh viên trong giai đoạn cách mạng công nghiệp 4.0*. Tạp chí khoa học, Tập 50 - Số 4B/2021, tr. 44-50.

5. Phan Trường Nhất (2021), *Thực trạng và giải pháp đào tạo kỹ năng mềm cho sinh viên trường Đại học Công nghệ Thông tin - Đại học Quốc gia thành phố Hồ Chí Minh.* Tạp chí Khoa học - Đại học Đồng Nai, số 20/2021, tr.9-18.